

GÜNDEM VE SANAT İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE SERAMİK SANATININ GÜNCEL KONULARLA İLİŞKİSİ

Tuba BATU

Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, tubakorkmaz(at)comu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0951-6620

ÖZ

Günümüz dünyasında, iletişim araçlarının çeşitliliği ve haber alma hızımız düşünüldüğünde, her konunun bu kadar birbirine entegre olduğu bu ortamda, sanat gibi toplumun her kesimine hitap edebilecek farklı düzeylerde icra edilebilen bir dalın güncel konuları barındırmayacağını ya da gündemden uzak kalabileceğini düşünmek yanlış olacaktır. Çünkü sanatçı hayata tüm duyarlılığıyla maruz kalan kişidir. İster istemez içinde bulunduğu ruh halini, duruma dair fikirlerini ve hatta idealize ettiği politik-siyasi-sosyal durumu sanatına yansıtmaktadır. Bu makalede sanatın gündem ile ilişkisi bağlamında Türkiye'de seramik sanatının güncel, politik-siyasi ya da toplumsal konular ile ilgisi, örnekler üzerinden araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: seramik sanatı, gündem, güncel sanat, politika

Makale Bilgisi:

Geliş: 16 Ocak 2020

DOI: 10.7816/ulakbilge-08-46-07

Düzeltilme: 20 Şubat 2019

Kabul: 27 Şubat 2020

Giriş

Gündem, Türk Dil Kurumu sözlüğünde ilk anlamıyla “toplantılarda görüşülecek konuların bütünü, ruzname” olarak verilmiş, ikinci anlamıyla “yaşanan günlük olaylar” (Url-1) olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada gündemden bahsederken ikinci anlamıyla yaşanan günlük olayların sanata ve sanatçıya etkisine odaklanılmıştır. Günlük olaylar zaman zaman içinde bulunduğumuz siyasi durum olurken bazen de bugün olduğu gibi hastalıklar, göçler ya da doğal felaketler olabilmektedir. Ancak sanatçı, bir toplumun travmalarını, normlarını, kültürünü ve hatta politik yapısını bizlere farklı bir bakış açısıyla gösterebilecek yetkinlik ve yeterliliktedir. “Sanat yapıtı bizlere dönemini çevreleyen sosyoekonomik koşullar hakkında bilgi verir”(Terzi, 2008: 9). Sanat eserini inceleyerek dönemin insanların estetik anlayışından inanç sistemlerine, beslenme koşullarından dönemin bitkilerine, hayvanlarına kadar birçok konu hakkında bilgi toplayabiliriz ki nitekim bu durum insanoğlunun arkeologların buluntulardan yola çıkarak binlerce yıl öncesinin tarihini nasıl yazdığını açıklamaktadır. Sanat kuramcısı Herbert Read bu konu üzerine der ki; “Eğer sanat, içinde bulunduğumuz şartların sonucu olmayıp şahsi bir isteğin ifadesiyse, belli tarih devirlerine özgü sanat eserlerindeki şaşırtıcı benzerliği nasıl açıklayabiliriz”(Akt. Terzi, 2008: xvi). Sanatın bugün olduğu kadar gelecekte de bu derece etkili olması sebebiyle, “bugün birçok devlet ekonomik, sosyal, politik veya ideolojik nedenlerle bazı sanat dallarını desteklemekte ve güzel sanatlar alanında çeşitli roller üstlenmektedir” (Kovancılar ve Kahrıman, 2007). “Devletler, hükümetler ya da iktidarda olmak için farklı fikir ve ilgi alanlarına sahip kişiler tarafından verilen ideolojik biçimler” (Kapani, 2007) sanat ve siyaset arasındaki ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda sanat ve politika fikri, Platon’un mükemmel devlet önerisini ve sanatın özerkliğini kapsayan bir süreci hatırlatır. “Platon’un sanat ve siyaset arasındaki potansiyeli gösteren mükemmel devlet yaklaşımına göre, sanat politikada yetkin değildir ve duygularımıza hükmederek bizi saptırır” (Kreft, 2009), çünkü “Platon sanatın bir gerçeklik dünyası olduğunu ve duyular yoluyla değil zihin tarafından algılandığını düşünmektedir” (Moran, 2004). Platon, sanatın siyasetin her biçiminden bağımsızlığıyla ilişkili olan sanat özerkliğine gelince, sanatı siyasetten ayırarak bu özerklik probleminin de çözüldüğüne inanır. “Sanatın kendisi dışında her amaç için bağımsız olması gerektiğini vurgular” (Kreft, 2009). Oysa sonraki yıllarda sanatın çok uzun yıllar boyunca kilisenin hükmü altında kaldığını görmekteyiz. Hristiyanlığın reklamını yaparcasına İncil hikayeleriyle bezeli duvar resimleri, heykeller ve tablolarından çıkan sanatçının, diğer alternatifi hükümdarlar ve onların güçlerini gösteren eserleri ortaya koyanlar olmuştur. 18. yüzyıldan sonra ise siyasal fikirlerini aktaran sanatçıları görüyoruz. Örneğin, “Jacques-Louis David gibi partili sanatçılar, yapıtlarını açıkça devrime adadıklarını ilan etmişlerdi” (Kreft, 2008: 19). 19. yüzyılda sanatçı kişi olarak varlık göstermeye başladıktan sonra, bireysel fikir ve tutumlarını aktardıkları çalışmalar yapmaya başladılar. Bu öznel tavrını gösteren “sanatçı güncel siyasetle ilişki kursa bile, bu karar tamamen kendisine ait olmalıydı” (Kreft, 2008: 19). Sanat ve politika ilişkisi sanatın başlangıcından bu yana varolmuştur. “Sanat hep politiktir” klişesi çoğunlukla kullanılır. Fakat burada “politik sanat ile genellikle 1960 yıllardan günümüze uzanan, ilişkinin doğrudan gözlemlenebildiği bir hareket kastedilmektedir” (Bayraktar, 2013). Bu sebeple çağdaş sanatın görünür olmasıyla birlikte artık sanatçının gündeme ve güncele karşı öznel tavrını gösterdiğinden bahsetmek mümkündür.

Dünya Gündemi ve Sanat İlişkisi

Sanatın gündem ile ilişkisini anlamak için sadece bugüne bakmak yeterli değildir. Geçmişe baktığımızda konuyla ilgili doneler elde edebiliriz. Picasso’nun Guernica’sı bu konunun en güzel örneklerinden birisidir. “1937 yılında diktatör Franco yönetimindeki İspanya’da yaşanan iç savaşta, sivil direnişi yok etmek adına, askeri anlamda hiçbir savunması olmayan Guernica kenti tam 3 saat boyunca bombalandı” (Bertanlicious, 2017). O dönemde Paris’te yaşayan Picasso bu acı katliam için eskizler çizmeye başladı. Nihayetinde 3,5 metreye 7,8 metre boyutlarıyla oldukça büyük, tuval üzerine, monokrom, yağlıboya ile yapılmış bir tablo ortaya çıktı. “İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi işgali altında olan Paris’teki Picasso’nun evini incelemeye gelen Nazi subayı, Guernica’nın fotoğrafını inceledikten sonra Picasso’ya dönüp “Bunu sen mi yaptın?” diye sordu. Picasso’nun cevabı “Hayır, siz yaptınız” oldu” (Denizli, 2018).

Resim 1. Picasso, Guernica tablosundan ayrıntı

Sanat tarihçisi Patricia Failing (1977) tarafından verilen bir demeçte eserin sanat tarihi açısından bir hazine olarak görülmesinin nedenlerinden birisinin de antitetik kutuplar olarak adlandırılan sanat ve politika arasında başarılı bir köprü kurması ve sanatsal bir yolla etkili bir siyaset yapması olarak belirtilmektedir. Burada tartışılan bir diğer konu ise, aslında eserin belirli bir politik gündeme vurgu yapmadığı halini düşündüğümüzde, yine de bu kadar önemli bir sanat eseri olarak anılır mıydı, yoksa bu esere bu kadar sanatsal değer katan eserin politik bir duruş sergilemesi gerçeği midir?

Sanatçının gündem ile ilişkisi bağlamında bir diğer örnek, 2003 yılında Turner ödülünü alan İngiliz seramik sanatçısı Grayson Perry'dir. Perry, 2001 yılında yaptığı Golden Ghosts adlı seramik vazo ile 2003 yılında Turner ödülünü almıştır. Vazonun ödülü almasının en büyük sebebi olarak İngiliz Guardian gazetesi Perry'in kullandığı ölüm ve seks temalarının, kendisinin "toplumsal sıkıntılara olan hassasiyetinin ve toplum içinde insanların kişisel seçimleri sonucu oluşan araştırmacılığın sonuçları konularını eserinde işlemesinin büyük önem taşıdığını" (Kennedy, 2003) yazmıştır. Ayrıca, Perry'in ödül törenine bir kadın kıyafeti giyerek gelmesi de toplumsal farkındalık kazandırmak adına olan bir davranıştır. Bu eser ve eylem sanatın gündemden ve politikadan ne denli etkilendiğini gözler önüne sermektedir.

Resim 2. Grayson Perry ve çalışması

Burada, gündemin bir yaratıcı güç olarak kullanılmasının örneklerini görsek de, bazı durumlarda, aslında toplumda bulunan ama gün yüzüne çıkamayan veya daha az önemsenen konuların sanat yolu ile farkındalık kazandığı gerçeğini de göz ardı etmemek gerekmektedir. Bir diğer deyişle, sanat bazı durumlarda kendisi gündem yaratacak şekle de girebilmektedir. Grayson Perry'in verdiği eser gündemin yaratıcı bir güç olarak kullanılmasına bir örnek oluştursa da sanatçının ödül gecesine bir kadın elbisesi ile gelmesi de ayrıca gündem oluşturan bir davranış olarak önümüze çıkmaktadır.

Resim 3. Ai Weiwei, Porselen tabak

Suriye’de savaşın sonuçlarından biri olan göç hareketinin mültecileri düşürdüğü zor durumları bugünlerde hemen her iletişim aracından takip etmek mümkün. Bugün itibarıyla hala güncel bir konu olan bu göç hikayesinde 2015 yılında Aylan Kurdi’nin Muğla kıyılarına vuran cansız bedeni hemen herkes için oldukça etkileyici bir imge olarak yer etmişti. “Çinli muhalif sanatçı Weiwei, göçmenlerin yaşadıkları krize dikkat çekmek için Aylan Kurdi’nin kıyıya vurmuş bedenini porselen bir tabak üzerinde kullanarak bir farkındalık yaratmayı amaçlamıştır” (Yüksel, 2018: 1166). Weiwei, bu içler acısı sahneye duyarsız kalmamış ve İstanbul’daki sergisinde yer alan bu çalışması ve göçmenlere atfettiği diğer eserleriyle güncel konuların sanatçıyı etkilemesine oldukça etkileyici bir örnek ortaya koymuştu.

Bu örneklerde de görülmektedir ki, gündemde yer alan konular tüm dünyada sanatçının duyarlılığının ağlarına takılmaktadır. Sanatçı, zaman zaman farkındalık yaratmak için, bazen de sadece hislerini paylaşabilmek adına güncel konular üzerinden eserler üretmiştir.

Türkiye’de Gündemin Seramik Sanatçıları Üzerine Etkileri

Gün geçtikçe globalleşen ve hem politik hem de toplumsal olarak sınırların daha az görünür olduğu bir çağdayız. Sanatın sadece steril bir alanda sadece sanat olarak kalması, politik veya toplumsal bir mesaj vermiyor olması çok da beklenebilir bir durum değildir. Tersine, insanların politikaya daha aktif katılabilesine olanak sağlayan yeni düzen içerisinde, sanatın da bu vaziyetin bir parçası olması normalleşmiştir.

Bayraktar (2013), politikanın sanat üzerindeki etkisini anlattığı yazı dizisinde Türkiye’de cereyan eden Gezi Parkı olaylarını ve bu olayların sanata yansımalarından bahsetmiştir. Bayraktar, Gezi Parkı olaylarının bir bütün olarak sanat adı altında toplandığı bakış açısını pozitif bir perspektiften eleştirmekte ve bu bağlama örnek olarak da Gezi Parkı olayları sırasında Burak Arıkan’ın açtığı atölye çalışmasını ve Ali Nesin’in matematik dersini örnek olarak göstermektedir. Burada aslında sanatın kendisi politik olmasa da bulunduğu ve gerçekleştirildiği ortamdan ötürü politikleşmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği doğrudan kültür ve sosyal yapı ile ilgili bir kavramdır ve siyasi kesintiler nedeniyle bu yapıda ilerici değişiklikler görülmemiştir. Türkiye’de kadınların sosyal konumu ve özellikle toplumun eğitimsiz ve daha az medeni kesimleri arasında kadına yönelik şiddetin genel olarak artması, Sümengen Berker ve Okur Tolun (2015) tarafından ele alınan bir diğer güncel sanat konusudur. Bu konuya ışık tutmak için yapılan Olgu Sümengen Berker’in dizlerinin üstüne çökmüş, başını dizlerine eğerek elini başının üstüne koymuş kadın figürü ve ait olduğu çalışmalar serisi, kadın cinayetleri gündeminin sanatçı üzerindeki yok sayılamaz etkisini bizlere göstermektedir. Bu eser, politik değil de salt bir sanatsal bakış açısıyla değerlendirildiğinde aynı duyguyu veya aynı anlam dolgunluğunu taşımayacak olabilir. Eserin sırtındaki rakamın (10.4) anlamı öğrenildiğinde (işlenmiş kadın cinayetinin tarihi) bizde yaşadığı duygu elbette gündemden bihaberken aldığımız hazdan farklıdır. Bundan ötürü sanatta kullanılan politik kavramlar ve toplumsal problemler sanat eserine de bir üst noktada anlam yüklemektedir.

Resim 4. Olgu Sümengen Berker '10.4', 2015.

11 Mart 2011'de, Japonya'nın Tōhoku bölgesinde 9,0 büyüklüğünde gerçekleşen depremin ardından yüksekliği 37.9 metreye varan tsunami dalgaları meydana geldi. Japon hükümetinin resmi olarak "Büyük Doğu Japonya depremi" ilan ettiği bu afet ve sonrasında gerçekleşen tsunami yüzlerce insanı, evi, bitki örtüsünü ve hayvanları mahvetti. Seramik sanatçısı Elif Aydoğdu Ağatekin bu felakete duyarsız kalmadı ve 2011 yılında atık seramik parçalardan yaptığı düzenlemeye Tsunami adını verdi. Gündemdeki bu felakete farkındalık yaratmak ya da içinde hissettiği duyguyu dışsallaştırarak arınmak, niyet her ne ise, sanatçının Japonya'nın sınırları içinde kırık-dökük atık seramik parçalarıyla yaptığı düzenleme etkileyici bir çalışma olarak hafızalarda yer etmiştir.

Resim 5. Elif Ağatekin, Tsunami, 2011

Sanatın güncel konularla ilgisinde bir diğer örneği ise Halide Okumuş'un Taksim Cumhuriyet Sanat Galerisinde gösterime sunulan "Yarasın!!!" adlı eserinde görmekteyiz. Bu eserde sanatçı, kendi deyimiyle "Kaz Dağları'nda altın arayışıyla mahvedilen doğa ve tüketici toplumun hiçbir zaman yetinmeyip hep daha fazla tüketme isteğiyle, en son gelinecek noktanın hiçlik olacağını, taş yemek zorunda kalacağımız bir geleceğin bizi beklediğini" (Okumuş, 2019) göstermeyi amaçladığını açıklamaktadır. Eserde taş parçalarının etrafına dizilmiş bıçak, kaşık ve çatal aslında bu bağlamı bilmeyen ya da eserden bu çıkarımı yapamayan insanlar için farklı manalarda görünse de sanatçının açıklamasıyla eser, anlam kazanmaktadır. İzleyici için farklı anlamlar içermiş olsa da nihayetinde yapılan tüm çıkarımlar aslında gündemdeki diğer konularla ilişkilendirilmiştir.

Resim 6. Tuba Korkmaz, İthake'ye Varış, 2018

2018 yılı Troya Ören Yeri'nin Dünya Kültür Mirası Listesi'ne girişinin yirminci yılı olması sebebiyle Troya yılı ilan edilmiştir. Tuba Korkmaz Çanakkale'de yaşayan bir sanatçı olarak kendi coğrafyasındaki bu etkileyici geçmişin 2018'de birçok aktivite ve proje ile parlatılmış olmasına uzak kalamamıştır. Çanakkale Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde açılan Odysseus'un Gemileri "Troia'dan Ithake'ye Yolculuk" sergisinde savaştan sonra eve dönme isteğini, eve duyulan özlemi ve savaşın travmalarını seramik sanatı ile bizlere göstermiş, Troya yılı etkinliklerine kendi sanat dili ile katılmıştır.

Resim 7. Bir Arada Seramik Sergisi

Yukarıda bahsedildiği gibi, sanat her zaman gündemden içerik oluşturmaya değil, gündemi kullanarak yeni bir sonuç doğurmaya yönelik çalışmalar da yapmaktadır. Buna, 19-24 Şubat 2020 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenmiş olan "Bir Arada" sergisi bir örnek olarak gösterilebilir. İstanbul Üniversitesi öğrencisi Sibel Ünlü'nün yemek ücretlerindeki zamlar sebebiyle aç kaldığını söyleyerek intihar etmiş olması kamuda derin bir vicdan muhasebesine sebep olmuştur. Bu vahim olaydan yola çıkarak Prof. Emre Feyzoğlu ve Prof. Ayşegül Türedi Özen'in projesi olarak düzenlenen sergide birçok seramik ve cam sanatçısı ve akademisyen biraraya gelip çalışmalarını sergilemiştir. Türkiye genelinde toplam 53 Üniversite ve Meslek Yüksek Okulundan 216 akademisyenin ve 16 onur konuğunun katkı sağladığı sergide (Url-2) çalışmalar belirlenen tek bir fiyattan satışa sunulmuş, "elde edilen gelir üniversite öğrencilerine yemek bursu olarak bağışlanmıştır" (TRT Haber, 2020). Görüldüğü üzere gündemdeki bir problem üzerinden yola çıkılıp bir destek aracı olarak da kullanılan sanat, aslında her zaman bir mesaj vermek için kullanılmayabilir de. Buna benzer bir örnek de Van Valiliği koordinesinde erken yaşta evliliğe dikkat çekilmesine yönelik İl Jandarma Komutanlığı ve bazı kurumlar tarafından hayata geçirilen proje kapsamında Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü

Resim 10. Hasan Şahbaz, Handprint

Seramik sanatı yapılırken kullanılan tekniğin, ifade ettiği duygu ve düşüncelerin üzerinde bir etki bırakması riskini her zaman üzerinde taşıyan bir sanattır. Bu sebeple son yıllarda sanayiide daha çok kullanılan üç boyutlu yazıcılar seramik sanatçıları arasında kullanımı tartışılan bir konu olarak gündemdedir. Seramik sanatçılarının gündemi üzerine çalışmış olan Hasan Şahbaz'ın "Handprint" serisi çalışmaları mesleki gündemi yakalamış çalışmalar olarak karşımıza çıkmıştır.. Şahbaz'ın bu çalışmaları üç boyutlu yazıcıların gördüğü rağbete ve seramik sanatında kullanılan teknik ve yöntemlerin yüceltmesine dair bir gönderme niteliğindedir. Uluslararası Macsabal Yarışması'nda Fantastik dalda ödül alan çalışması üçboyutlu yazıcıların seramiği inşa ederken çalışmanın üzerinde biriken çizgilerini taklit etmiş, üç boyutlu yazıcıların ingilizce adına (3D print) gönderme yaparak çalışmaya "Handprint" adını vermiştir. Bu noktada belirtmek gerekir ki tekniğin hakimiyetinden uzaklaşmış ve kendi sözünü söyleyebilen üç boyutlu yazıcıyı kullanmak suretiyle yapılmış çalışmalar bu eleştirinin muhatabı değillerdir. Emre Can'ın üç boyutlu yazıcı ile üretilmiş ve gündemden hiç düşmeyen, ortadoğunun kurtulamadığı, savaş ortamından etkilenerek yaptığı "Ortadoğu'da Kahvaltı" adlı düzenlemesi buna örnek olarak verilebilir. Tekniğin verdiği olanakları söylemi oldukça kuvvetli ve etkileyici bir noktada kullanarak, "yüzeylerde elde edilen kırılma dokuları Ortadoğu'da varolan savaş sonucu ortaya çıkan hem fiziksel hem de duygusal yıkıma işaret etmektedir" (Can, 2019: 100).

Resim 11. Emre Can, Ortadoğu'da Kahvaltı, 2018

Sonuç

Günümüzde gerçek sanata ve sanatçıya verilen değer, popüler kültür ile birlikte büyük bir boşluğa düşmüş olsa da sanatçı sadece yaşadığı yere değil bütün dünyaya etki edebilme potansiyeline sahiptir. Sanat tek bir insana ya da küçük gruplara hitap eden bir dal olmadığından sanat ile duyurulan ya da toplumsal farkındalık uyandırılan durumlar insanlığın geleceği için ve politika yapımcıları etkilemek adına önemli bir yer tutmaktadır. Sanatçıların gündemi takip etme yükümlülüğünden elbette bahsedilemez. Sanatın gündem üstü konular üzerine icra edilmesi politik görüş ayırt etmeksizin herkesin beğenisini kazanacak olsa da; politik bir bakış açısı sergileyen sanat eserleri ve sanatçılar bir kısım tarafından desteklenip sevilirken, farklı politik bakış açıları benimseyen insanlar tarafından ötekileştirilecektir. Bu yüzden sanatçının ne tür bir yol izlemesi gerektiği tartışmaya açık bir konudur. Ancak gündem siyasi olduğunda bu konuda iktidara aykırı görüş bildirme veya söylemde bulunma özgürlüğü, şayet sanatçı aynı zamanda bir kamu çalışanı ise sıkıntılar yaratabilir; dolayısıyla zaman zaman, sanatçının istediği kadar özgür olup olmadığı tartışılabilir. Bundan ötürü, "sanatçının kendini gündemden uzak tutması" demek, "sanatı sadece kendi için icra etmesi" demek olabilir. Buna karşın, sanat gibi, aracılığıyla büyük kitlelere seslenilebilecek bir araç, yaşadığımız yeri daha güzel, daha barışçıl bir yer haline getirmek için kullanılabilir. Türkiye'de, özellikle son yıllarda ifade özgürlüğünün sonuna kadar kullanılabildiğini söylemek yanlış olacaktır. Fikirlerini özgürce ifade etmek, dünyanın birçok farklı ülkesinde zaman zaman erkin fikrine ters düşen sanatçıların da karşı karşıya kaldığı olağan bir durumdur. Erke karşı bir politik görüşü savunan sanat eserleri ve sanatçıların cezai durumlarla yüzleşmeleri çok muhtemeldir. İçinde bulunduğumuz bu durum, birçok sanatçıyı aslında yapmak, göstermek istediğinden alıkoyacak caydırıcı etkiye sahip olabilir. Buna rağmen sanatın politik ajandayla birleştirilerek bir probleme çözüm bulma veya farkındalık uyandırma çabası devam etmektedir. Sanatçının çevresinde olup bitene karşı duyarsız olması beklenemez. Sanatçı her ne olursa olsun etkilendiği toplumsal olayları farklı bir şekilde gündemde tutacak çalışmalar içerisinde olmalı, toplumun aydınlatılmasında kendisine düşen görevi itina ile yerine getirmeye devam etmelidir.

KAYNAKLAR

- Bayraktar, K. O. (2013). Sanat ve Politika İlişkisi Bağlamında Gezi Parkı Direnişi'ne Dair Notlar. SanatAtak. <http://www.sanataak.com/view/sanat-ve-politika-iliskisi-baglaminda-gezi-parki-direnisine-dair-notlar> (Erişim Tarihi:22.12.2019)
- Bertanlicious (2017) Picasso'nun Şaheseri: "Guernica" 27 Mayıs 2017 <https://www.wannart.com/picassonun-saheseri-guernica/> (Erişim Tarihi:12.02.2019)
- Can, E. (2019) Seramik Üretim Sürecinde Üç Boyutlu Yazıcıların Kullanımı Ve Sanatsal Öneriler Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Tezi, Eskişehir
- Denizli, Ö. (2018) Faşizme karşı sanatsal bir başkaldırı: Guernica <http://ozgurdenizli.com/fasizme-karsi-sanatsal-bir-baskaldiri-guernica/> (Erişim Tarihi:21.12.2019)
- Failing, P. (1977) Picasso's Cries of Children... Cries of Stone. *Art in America*, 76(7), s.55-64.
- Kapani, M. (2007), Siyaset Bilimine Giriş. (19.Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kennedy, M. (8 Aralık, 2003). "Turner prize goes to Perry - and Claire" *The Guardian*..
- Kovancılar, B. ve Kahrman H. (2007), Devlet-Sanat İlişkisi: Sanat Desteklerinin Dayandığı Argümanlar, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 44, 21-33.
- Kreft, L. (2008), Sanat ve Siyaset, Kültür Çağında Sanat ve Kültürel Politika (Çev. M. Tüzel), 2. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Moran, B. (2004), Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi. (12. Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.

Okumuş, H. (2019). [Halide Okumuş]. <https://www.youtube.com/watch?v=OlviGEaKkog> (Erişim Tarihi:30.12.2019)

Önal, N.O. (2020) E-posta yolu ile kişisel görüşme

Sümengen Berker, O. & Okur Tolun, E. (2015). Two Different Views from the Same Window: One to the Inside and the Other to the Outside. Studio Potter.

Terzi, S. (2008), 12 Eylül 1980 Sonrası Sanat-Siyaset İlişkisi ve Plastik Sanatlara Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

TRT Haber, (23 Şubat, 2020). "Öğrencilere yemek bursu vermek için 'Bir Arada'yıldılar'". <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/ogrencilere-yemek-bursu-vermek-icin-bir-aradaydilar-462596.html> (Erişim Tarihi: 28.02.2020)

Yüksel, A.O. (2018) Çağdaş Seramik Sanatında Politik İmge Kullanımı, ulakbilge, 2018, Cilt 6, Sayı 28, Volume 6, Issue 28

İNTERNET KAYNAKLARI:

url-1 <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 28.12.2019)

url-2 <http://gsf.dpu.edu.tr/tr/index/slide/5062/bir-arada-seramik-sergisi> (Erişim Tarihi: 27.01.2020)

url-3 <http://bevyazgazete.com/haber/2019/3/8/van-da-ben-daha-cocugum-sergisi-4951841.html> (Erişim Tarihi: 19.12.2019)

RESİMLER KAYNAKÇASI

Resim 1. Picasso, Guernica <https://onedio.com/haber/picasso-nun-guernica-tablosunun-ilginc-ve-trajik-hikayesi-602941> (Erişim Tarihi: 28.01.2020)

Resim 2. Grayson Perry ve çalışması <http://schs-art.weebly.com/narrative-vessel.html> (Erişim Tarihi: 19.02.2020)

Resim 3. Ai Wei Wei Porselen tabak <https://hyperallergic.com/420114/ai-weiwei-on-porcelain-sakip-sabanci-museum/> (Erişim Tarihi: 09.02.2019)

Resim 4. Olgu Sümengen Berker '10.4', 2015 <https://www.studiopotter.org/two-different-views-same-window-one-inside-and-other-outside> (Erişim Tarihi: 17.02.2019)

Resim 5. Elif Agatekin, Tsunami, 2011 [http://www.ozguraydogdu.com/elifaydogduagatekin/2011arsiv-tsunami.html#prettyPhoto\[portfolio\]/3/](http://www.ozguraydogdu.com/elifaydogduagatekin/2011arsiv-tsunami.html#prettyPhoto[portfolio]/3/) (Erişim Tarihi: 28.02.2019)

Resim 6. Tuba Korkmaz, İthake'ye Varış, 2018 https://a0464064-0e5c-4f01-ad57-c285d650d74f.filesusr.com/ugd/266872_6f87b4874d814109b0390b53c48b5005.pdf (Erişim Tarihi: 05.02.2019)

Resim 7. Bir Arada Seramik Sergisi <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/akademisyenlerin-eserleri-sergiledi-41451644> (Erişim Tarihi: 28.02.2020)

Resim 8. Özge Tan, Mikroplastik Yeni Dünya, 2020 <https://www.instagram.com/ozgetanben/?hl=tr> (Erişim Tarihi: 19.01.2020)

Resim 9. Nizam Orçun Önal, Mortgage, 2015 (e-posta yoluyla sanatçıdan alınan resim) (Erişim Tarihi: 28.02.2020)

Resim 10. Hasan Şahbaz, Handprint, 2019 https://www.instagram.com/hasansahbaz_ceramic/?hl=tr (Erişim Tarihi: 16.12.2019)

Resim 11. Emre Can, Ortadoğu'da Kahvaltı, 2018 <https://www.emrecanceramic.com/middle-east> (Erişim Tarihi: 22.12.2019)

IN THE CONTEXT OF AGENDA AND ART RELATION WITH CURRENT ISSUES OF CERAMIC ART IN TURKEY

Tuba BATU

Abstract

In today's world, considering the diversity of communication tools and our speed of news, it would be wrong to think that a branch that can be practiced at different levels that can appeal to all segments of the society, such as art, will not contain current topics or stay away from the agenda. Because the artist is the person who is exposed to life with all his sensitivity. Inevitably, he reflects his mood, his ideas about the situation and even the political-political-social situation he idealizes in his art. In the context of the relationship with the art of ceramics in Turkey to date agenda in this article it has been investigated over the political or politico-examples to do with social issues.

Keywords: Ceramic art, agenda, contemporary art, politics
